

Jumalateenistus Nõos K, 05.03.25 kell 18.00, palvapäev

Lektsioonid: Jl 2:12–17; 2Pt 1:1–11

Pihikõne: Lk 18:13

Jutlus: Mt 6:16–21

Laulud: 215 (1–6); 263 (1–6, 7); 63 (1–3); 284 (1–3)

Kui te aga paastute, siis ärge olge kurvanäolised nagu silmakirjatsejad, sest nemad teevad oma palge näotuks, et näidata inimestele oma paastumist. Tõesti, ma ütlen teile, neil on oma palk käes! Aga sina, kui sa oled paastumas, siis võia oma pead ja pese oma nägu, et su paastumine ei oleks näha inimestele, vaid su Isale, kes on varjatud, ja sinu Isa, kes näeb varjatutki, tasub sulle! Ärge koguge endile aardeid maa peale, kus koi ja rooste neid rikuvad ja kuhu vargad sisse murravad ja varastavad! Koguge endile aardeid taevasse, kus koi ega rooste neid ei riku ja kuhu vargad sisse ei murra ega varasta! Sest kus su aare on, seal on ka su süda.

EELK piiskop Ove Sander kirjutab oma tänase jumalateenistuse algul ette loetud karjasekirjas palvapäevaks: „Inimestena oleme valmis suurteks ohvriteks, kui neid saatvatel kannatustel on meie jaoks mõte.“

Olen piiskopi mõttega nõus. Mõttetu ohver tundub meile rusuv ja destruktiivne. Kui aga ohver tehakse mingi kindla ja meile vajaliku eesmärgi nimel, siis oleme valmis seda rõõmuga taluma.

Tuleb meelde ühe naisterahva lubadus meie taasiseseisvumise päevilt, et ta on valmis vabaduse nimel kasvõi kartulikoori sööma. Praegu tundub see naljakas, kuid tollal, kui vabadus seisis silma ees, olid selleni jõudmiseks paljud valmis paljuks.

Tänane kirjakoht kõneleb samuti ohvrast, seda kahest veidi erinevast vaatepunktist.

Esimene vaatepunkt ohvrile on paastumine. Eks ole ju paastumine samuti omamoodi ohver. Inimene loobub millegi nimel toidust. Kuid on suur erinevus, kas paastutakse eesmärgi nimel või eesmärgipäratult.

Vaatame kolme näidet Piiblist, kus paastutakse mingi eesmärgi nimel.

Esimene näide on 2Kn 12. peatükist, kus kuningas Taavet on oma väepealiku Uurija naisega abielu rikkunud ning prohvet Naatan on talle teada andnud Jumala karistuse selle pärast: sellest vahekorras sündinud poeg peab surema. 2Sm 12:15j on öeldud: „Ja Issand lõi last, kelle Uurija naine oli Taavetile ilmale toonud, nõnda et see haigestus. Siis Taavet otsis poisi pärast Jumalat; Taavet paastus, ja kui ta koju tuli, siis ta magas ööd maa peal.“

Kui aga laps oli surnud, siis Taavet lõpetas paastumise. Siis küsisid tema sulased Taavetilt: „Mis see on, mida sa lapse pärast teed? Kui ta elas, sa paastusid ja nutsid, aga kui laps on surnud, sa tõused ja sööd leiba!“ Ja Taavet vastas oma sulastele nii: „Kui laps alles elas, siis ma paastusin ja nutsin, sest ma mõtlesin: Kes teab, vahest annab Issand mulle armu ja laps jääb elama?“ Seega oli Taaveti paastumisel selge eesmärk: ta lootis, et selle ohvri tulemusel jääb laps siiski elama. Seda aga ei juhtunud, laps suri siiski. Kuid Taavet oli vähemalt proovinud.

Teine näide on Joonas raamatust. Jumala käsul kuulutas prohvet Joonas suurele ja patusele Niineve linnale Jumala karistust (Jn 3:4): „Veel nelikümmend päeva ja Niineve hävitatakse!“ Selle peale parandas Niineve kuningas aga meelt ja laskis oma alamaile kuulutada järgmist: „Kuninga ja tema ülikute käsul öeldakse: Inimesed ja loomad, veised, lambad ja kitsed ärge söögu midagi, ärge käigu karjas ja ärge joogu vett, vaid nad katku endid kotiriidega, inimesed ja loomad, ja hüüdku võimsasti Jumala poole ja igaüks pöördugu oma kurjalt teelt ja vägivallast, mis nende käte küljes on! Kes teab, vahest Jumal pöördub ja kahetseb, pöördub oma tulisest vihast, nii et me ei hukku.“

Nagu teame, võttiski Jumal selle ohvri vastu ja Niineve linn pääses hävingust. Eesmärgipärane paastumine oli täitnud oma eesmärgi.

Ja kolmas näide on Ap 13. peatükist. Ap 13:2 on öeldud, et Antiookia koguduse mehed, kelle hulgas olid ka Paulus ja Barnabas, teenisid Issandat ja paastusid. Mispeale ütles Püha Vaim: „Eraldage mulle Barnabas ja Saulus tööle, milleks ma olen nad kutsunud!“ Ning kogudus saatis Pauluse ja Barnabase seepeale misjonireisile, millest kujunes Pauluse esimene misjonireis.

Võime siit teha järelduse, et Antiookia koguduse mehed paastusid selleks, et teada saada, mida nad peavad edasi tegema. Ja saidki vastuse: kogudusest tuleb välja saata misjonäre. Algas Jeesuse misjonikäsu täitmise n-ö globaalne etapp.

Kuulsime aga meie tänase jutluse aluseks olevast kirjakohast, kuidas Jeesus manitseb selliseid paastujaid, kelle paastuohvril pole eesmärki. Või siis pole see eesmärk kooskõlas Jumala tahtega, on egoistlik. Pole mõtet paastuda sellepärast, et nii on kombeks. Või siis sellepärast, et näidata teistele oma paastumist ja pälvida kaastunnet. Paastumine ja palvetamine käivad Piiblis käsikäes just seetõttu, et nad on mõlemad alanduses Jumala poole pöördumise vormid. Ohvrid, millel on mingi eesmärk.

Oleme täna sisenenud 40-päevasesse ootusaega, mida kirikus nimetatakse paastuajaks või kannatusajaks. Luterlikus traditsioonis on selle aja nimi just kannatusaeg, kuna siis mõeldakse kirikus Kristuse kannatustele enne ristisurma, millega ta lunastas inimkonna patud.

Võime küsida eelneva jutu kontekstis: milline eesmärk on siis paastumisel Kristuse kannatuste kontekstis? Teame, et ka Jeesus Kristus paastus kõrbes 40 päeva. Kas kannatusajal paastumine oleks siis Kristuse paastumise matkimine?

Kui mõtleme, milline eesmärk oli Kristuse paastumisel kõrbes, siis võime vastata: selleks, et anda kuradile esimene hoop, võita lahing kuradi vastu. Aga kas meie, kui matkime kannatusajal paastudes Kristuse kannatusi kõrbes, suudame vastu võtta lahingu kuradi vastu ja selle koguni võita? Olen kindel, et mitte. Me suudame kuradi võita ainult Kristusesse uskudes, tema Ihus, Kristuse koguduses olles, mitte oma paastumise pärast.

Seepärast saab paastuja eesmärk olla ainult oma mõtete koondamine Jumala sõnale Kristuse kannatustest ja koos sellega ka võidule kuradi üle koos Kristusega. Mõõdukus ja kasinus on kristlase elus head alati, sest need aitavad talitseda oma lihaliku loomuse survet vaimulikule loomusele. Ent kui selle mõõdukuse ja kasinuse eesmärk nihkub Kristuse ristist eemale, siis pole see hea mitte millekski.

Usun, et Jeesus tahab oma manitsusega meie kirjakohas ütleda just seda.

Kuid meie kirjakohas on ohvrist juttu ka edasi. Jeesus manitseb meid, et me ei koguks endale aardeid maa peale, kus need võivad väliste jõudude tõttu rikneda.

On huvitav, et kreeka tegusõna ἀφανίζω ('hävitama, kaotama, moonutama, rikkuma') kasutatakse meie kirjakohta mõlemas pooles. Paastumisest kõnelevas kohas on see tõlgitud „(palge) näotuks tegemiseks“, aardest kõnelevas kohas aga „rikkumiseks“. Tekib mõte, et nähtava paastumise puhul rikub inimene iseennast, maiste aarete puhul rikuvad neid teised materiaalsed jõud.

Mõlemal juhul on tegu justkui Jumala loomiskorra vastu astumisega. On ju Piibli algul öeldud, et Jumal pidas oma loomistööd väga heaks. Selles polnud kohta mingil hävingul, kaosel, moonutamisel ega rikkumisel. Häving, kaos, moonutamine ja rikkumine tulid loodusse koos pattulangusega, milles oli süüdi inimene ise.

Kõik inimesed, kõik meie tahame oma elus parimat. Öeldakse aga, et põrgutee on sillutatud heade kavatsustega (selle mõtte tera ligikaudne vaste on ka Srk 21:10: „Patuste tee on kividega sillutatud, aga selle lõpp on surmavalla sügavuses.“) Inimene taotleb oma elus alati head, kasvõi paastumise või rikkuste kogumise kaudu. Siiski ebaõnnestub tal viimselt hea tegemine, kui see hea on suunatud iseendale ega pole kooskõlas Jumala tahtega.

Jeesus, nagu kuulsime meie kirjakohas, pole vastu ei paastumisele ega aarete kogumisele. Ta ütleb ju „Kui te aga paastute...“ ja „Koguge endile aardeid...“. Seda mõtet võib ehk laiendada kõigile inimtegevustele: kõik, mida inimene kavatseb, on hea... niikaua, kuni see on kooskõlas Jumala tahtega. Seepärast soovib Jeesus paastuda mitte inimestele, vaid Jumalale. Ning koguda aardeid mitte inimeste (enda!) juurde, vaid Jumala juurde.

Ent mida see aarete kogumine Jumala juurde võiks tähendada? Oleme ju luterlastena harjunud sellega, et meie enda teod ei mõjuta viimselt meie head käekäiku Jumala juures. Mõjutab vaid usk.

Sellele küsimusele annab siin vastuse Jeesus ise: „Sest kus su aare on, seal on ka su süda.“ Peame endalt küsima, mille juures kinni on meie süda. Kas see on meie igapäevaelu tegemistes või Jumalas? Kas meie eesmärgid on seotud maise eluga või igavikuga?

Aarete kogumine Jumala juurde tähendab enda vaimu, hinge ja ihu usaldamist Jumala hoolde. Küll

Jumal siis ise hoolitseb meie tegude pärast, annab oma Püha Vaimu, et teeksime vajalikke asju ja jätaksime tegemata ebavajaliku. Võib-olla võtab selle mõtte hästi kokku apostel Pauluse sõna Rm 12:1: „Nüüd, vennad, kutsun ma teid üles Jumala suure halastuse pärast tooma oma ihud Jumalale elavaks, pühaks ja meelepäraseks ohvriks; see olgu teie mõistlik jumalateenistus.“ Jumala teenimine kogu oma vaimu, hinge ja ihuga on eesmärgipärane ohver, sest Jumalal on sellest hea meel!
Aamen.